

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Z današnjim listom končali smo po'orico letnika; uljudno prosimo častite naročnike, kateri so samo na pol leta naročeni, naj kmalu naročnino ponové.

Mnogo naročnikov znabiti ne vé, koliko so plačali naročnine in do kedaj imajo plačano. — Ker je ob novem letu z naročili, računi in pismi povsod gnječa, uredili bomo raje sedaj to stvar, ter bomo dotičnim gospodom po listnicah polagoma poročali, do kedaj imamo njih naročnino zabeleženo.

Opravništvo.

Gospodarske stvari.

Črni palež ali kozé na trtah.

Kdor trte letos pazljivo opazuje, zapazi lahko na njih marsikje to-le: Na mnogih, posebno bolj nizkih pa žlahtnih trtah, kakor na muškatu, tični, belini; pa tudi na manj žlahtnih trtah, kakor na zeleniki, lipni itd. se nahajajo pognanki obdani čez in čez z nekimi črnimi marogami. Maroge so videti, kakor od mrčesov provzročene, to je, človeku se vidi, kakor da bi bil pognanke kak mrčes razjel. Ravno take maroge, ali bolje rečeno

črnoobrojlene rane, nahajajo se na listnih pece-ljih in tudi na zarodu samem. Na listju (perju) nahajajo se pa čisto majhne črne pičice, katere se vidijo ali le na spodnji strani razgrizene, ali pa že skozi list prejedene. Poslednje je navadno pri starejšem listju.

Tako napadeni pognanki skorej nič ne ra-stejo, marveč kar na mah v rašči zastanejo, pri-čnejo se kriviti, ter sušiti. Na njih se posuši, se vé da tudi listje in zarod. S kratka trta neha rasti. Praša se, kaj je to? To je huda, v Vi-pavi, na Goriškem itd. že zdavno poznata trtna bolezen, kateri se veli po domače črni paleš ali kozé. Kozé velijo jej tudi Nemci in Lahi, in to zaradi tega, ker so po tej bolezni napadeni trtni pognanki, listni peclji in zarod tako razje-den, kakor po prestanih kozah človek na obrazu. Ako se bolezen še bolj natanjko pregleda, — to je s povečevalnim steklom — vidi se lahko, da nastanejo najprej na listji črne pičice, katere so od začetka mehurčkom podobne. Mehurčki se v gotovem času na spodnji strani razpočijo in iz

PODLISTEK.

Svatba na Mehovem.

(Konec.)

Kunibert se zahvali svojemu dobrotniku ter se tudi ravna po tem nasvetu. Napiše pismo svojemu očetu, kateremu še le sedaj odkrije skrivnostno svojo ljubezen, opiše srečo, ki ga je doletela na dvoru, kakor tudi predrzno upanje, katero goji v svojem srcu. Drugo pismo napiše pa Elizabeti ter ga priloži k prvemu s prošnjo, naj ga oče prej ko mogoče, ne da bi ga kdo videl, izroči grajskej hčerki, češ, da je od njega odvisna vsa njegova sreča. Tretje pismo pa piše svojemu prijatelju Otu, katerega prosi, da bi spolnil iz pri-jaznosti to, kar mu je obljubil.

Kmaló se je ponudila umetniku priložnost, da je sodeloval še na dveh drugih dvorskih koncertih. Tudi sedaj njegova slava ni zaostala za ono, ki jo je žel prvi dan. Ko pa grof Stahremberg na-znani milostljivemu cesarju Kunibertovo željo in navede vse dotične vzroke, sprejme presrečni

harfar ne samo zaželjeno priporočilno pismo, marveč tudi dekret, na katerem je stalo črno na belem, da je imenovan za drugega načelnika dvor-skih koncertov.

Ravnokar je preteklo leto, odkar je dospel na Dunaj, kjer je naposled dobil potrebne listine. Torej poprosi za dopust, na kar se poslovi od svojih dobrotnikov in prijateljev ter se podá ve-selega srca, srečen kakor kralj, v svojo domovino. Njegova bogato natlačena mošnja mu je pospešila težavno in daljno potovanje v tedanjem nevarnem času. Kmaló je stal na domačih tleh in ubral pot iz Ljubljane proti Rudolfovemu.

Bilo je baš opoludne, ko tjekaj dospé. Po-staran oče ga ves vesel in ponosen objame ter pri-tisne na srcé. Ko pa se prvo veselje nekoliko po-leže, zamračí se starcu pogled in mu reče:

„Kunibert! Upam, da si se na tujem, kjer si bil takó odlikovan, naučil biti možak. Tukaj se širi novica, da se ima grajska hči na Mehovem baš danes poročiti z vitezom Jurijem iz Gradaca. Če je pa temu takó, svetujem ti, da se udaš v

njih sprši neki nevidljivi majhen prah. Kamor tak prah pade na pognanke, listne pecelje, ali zarod, tam nastanejo že označene črno obrobljene razjedne maroge. Veter zanese prah s trte na trto, z vinograda v vinograd. To je namreč seme — tros — gljivice, kateri se grško „gloesporium ampelofagum“ pravi. Ta gljivica je v stanu trte za dve leti tako poškodovati, da se v prvem komaj pri življenju ohranijo, v drugem se sicer zopet opomorejo, toda rodijo pa le malo ali skoraj nič, ker imajo pognanke le na starem lesu rastoče, ne pa na dvoletnem. Da mogoče je pa tudi, da se trte posuše, kakor se je to ubogim Vipavcem z njim plantami — vrstami trt med njivami — v letih 1886—87 zgodilo, ko ni bilo proti tej bolezni še požnanega nikakega pomočka. No dan danes imamo pomoček proti njej, in ta obstoji v škropljenji trt z apnom in modro galico, kakor jih škropimo proti peronosperi. Lansko leto še le prikazala se je ta bolezen, črni palež ali kozé, na nekih muškateljevih trtah deželnega vinograda v Trški gori. Kakor hitro so bile trte proti peronosperi poškopljene, nehala je tudi ona širiti se. Da še več, že nastale razjedene rane na pognankah se niso večale, marveč zgubile so črne robce, ter zgubile, zacelile so se. Pognanki pričeli so zopet čvrsto rasti.

Torej Dolenjci, letos imate dvojni vzrok trte škropiti, prvič zaradi peronospere, drugič zaradi kozá. Poškropite jih toraj prej ko le mogoče.

Pri tej priliki naj še omenimo, da je gospod inženir Matija Živic v Trstu (naslov: Živic in družba v Trstu ulica Zonta števil. 5.) — pred par dnevi na Grm poslal škropilnico lastne iznajdbe

svojo osodo in si misliš, da ti je tvoja ljubezen vendar obrodila sad, ker te je povzdignila na takó visoko stopinjo. Dá, ohrabri se, dragi sin; zakaj čujem pripovedovati, da ravno danes večer ima biti poroka na Mehovem“. —

Kunibert je ves zbledel pri teh besedah, toda rekel ni nič, dasiravno se je komaj premagal. Po dolgem molčanju je še le vprašal, če je oče oddal obé pismi in kje je Oto?

Oče je obé pismi, Otonu in Elizabeti, lastno-ročno oddal. Oto pa se sedaj ne nahaja na Mehovem, ker ga je oče poslal na potovanje, katero povelje sin ni kaj rad ubogal, toda naposled vendar ubogati moral.

Kunibert je zaslišal to neveselo novico na videz kaj hladnokrvno in malomarno. Poskusil je jesti in piti, toda ni šlo. Po obedu začne izkladati iz škrinje svoje dragocenosti, katere vse odda očetu. Isto takó tudi veliko mošnjo zlatnikov, v katerej se je nahajalo 2000 goldinarjev. Potem pokaže očetu tudi vsa odlikovanja, s katerimi so ga na

na ogled in poskušinja. Ta škropilnica, katera se dá na vsako navadno brento pritrditi, je res kaj bistroumno pa vendar pripesto sestavljena. Škropi kar se dá dobro, in pokvariti se na nji nima kaj, kajti ona nima nič zaklopnice — ventilov — ampak le gumilastikni dve kroglici nadomestujeta zaklopnice. Z brentico vred stane taka škropilnica v Trstu 8 gld., po pošti poslana bodisi kamor koli 8 gld. 50 kr. Cena škropilnice in cevi brez brentice pa v Trstu 6 gld. 50 kr. Oddajajo se pa škropilnice samo proti gotovemu plačilu ali po poštnem povzetju. Ako bi pa kdo sè škropilnico zadovoljen ne bil, vzame jo tvrdka Živic in družba brez upora nazaj, ter vrne takoj denar, ako se jej vrne škropilnica v teku osmih dni nepoškodovana.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na Kranjskem se pridno pripravljamo za slovenski katoliški shod, ki bode koncem avgusta meseca v Ljubljani. Zanimanje je sploh jako veliko, gospodje v Ljubljani in drugod pridno delajo, zato je upati najboljšega vspeha. — Dolenjci, ganimo se tudi mi! Zlasti mislimo vže sedaj na to, da bomo v Ljubljani 30. in 31. avgusta!

Mnoge vremenske nesreče so zadele zlasti Dolenjsko to in ono stran Gorjancev. Vrli naš poslanec g. V. Pfajfer s tovariši je predlagal v državnem zboru, naj se škoda brž preišče, da se poškodovanim odpišejo davki.

Na Koroškem nemčurji preganjajo prav posebno slovenske učitelje tako, da ti zapuščajo ljubo domovino ter si iščejo drugod kruha.

Nemški „šulferajn“, društvo, ki deluje za

Dunaju obdarili in ko se je začel dan nagibati k večeru, obleče svojo najboljšo obleko, dene si verigo s svetinjo okolo vratú, vzame dotične listine, svojo harfo pa dá nekemu dečku, da jo nese za njim.

„Sedaj pa z Bogom, dragi oče!“ zakliče ves ganjen. „Jaz se podam na Mehovo, ker hočem sam videti, koliko je na tej govoricí resnice. Listine pa vzamem seboj radi tega, da ne pridem tje tako prazen, kakor pred jednim letom. Nemara me še povabijo na svatbo?“

S temi besedami odide mladenič skozi vrata. „Bog mu daj moč in srčnost, da srečno prebije ta udarec“, zdihuje za njim Pavel Avmer.

Zvezde so že začele lesketati na obzorju, ko dospé Kunibert z fantom, ki mu nese harfo, pod Mehovo. Vsa okna ponosne grajščine so razsvetljena. Umetniku bje srcé takó močno, kakor bi se hotelo razpočiti. Bedni fantin ga je komaj dohajal na strmi poti.

Nakrat se njima zazdi, da čujeta v daljavi zvoniti. Naposled dospeta do grajskih vrat. Mno-

poneinčevanje. Slovanov v Avstriji je vedno drznejše, ker dobimo podporo iz Prusije, posebno pa tudi od visokih gospodov pri nas v Avstriji. Najbolj stega svoje kremplje po Slovencih in Čehih. Brnski škof Bauer je obiskal na Moravskem dve šoli tega društva, pa se je prepričal, da tiče v njih skorej sami češki otroci, katere nemški gospodi po zvijačah tirajo v te ponemčevalnice. Kedaj bode nehalo zatiranje Slovencev? Nemci so vže pač dovolj močen narod, naj vendar puste pri miru krotke Slovane. Druga je z Madjari; teh je malo, zato pa stegajo svoje kremplje po Slovanih in Rimunih, kakor zver po ropu. Kjer se le dá madjarijo, vse zakone krojijo tako, da bi po njih povečevali število Madjarjev iz družih narodnosti. A mislimo, da je zastoj, vsaka sila le nekaj časa trpi.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ruski cesar je obiskal v Kielu nemškega cesarja, češ, da s tem pokaže, da želi le miru. Nemci si iz tega veliko obetajo. Ali menda nikakor ne bode tolicege pomena, če pomislimo, da je pa isti čas prišel ruski veliki knez Konstantin v Nansi na Francozko, kjer Nemcev živih ne morejo videti. Rusi hote biti prijazni z Nemcem, kakor s Francozom, ob gotovem času pa se bodo zavezali s tem, kateri bode več obetal.

Na Španjskem se precej vzdiga stranka, ki hoče vreči kraljestvo ter uvesti ljudovlado ali republiko.

Na Portugalskem med ministri ni edinosti. Vzrok je najbrž tak, ki navadno napravlja nezadovoljnost: denarja manjka tej državi. A razun tega pa tudi tu straše jako republikanci.

žica rudokopov, popotnikov in služabnikov je stala na hodniku, ki je peljal od levih vrat k razsvetljeni grajski kapelici.

Kunibertu ni bilo treba povpraševati. Glas zvonov, ki mu je donel nasproti, — svetlo osvetljena kapelica — s kratka, zvedel je dovolj. —

Sredi dvorišča stal je krasen globok vodnjak, kateri je še sedaj opaziti v razvalinah. K njemu se podá sedaj Kunibert, nasloni se na ograjo ter gleda z mračnim pogledom na vrata grajske kapelice.

Naposled se vrata odpró. Skozi nje se vsuje tropa bogato opravljenih strežnikov z bakljami v roki. Za njimi sledé vitezi in gospé, vsi v pražnji obleki, slednjič tudi Herman iz Mehova z očetom Jurija pl. Grätz, a konečno še ta z blede kakor mramor, a prekrasno mlado nevesto, katero pelje za roko. Poslednja je glasno zdihihnila. Ko je stopila na hodnik, in jo je osvetil žarek bakelj, lesketale so se solze v njenih očeh.

„Elizabeta, Elizabeta!“ zakliče harfar, ki je stal doslej kakor kip; „takó moram vkjub orisegi

Bolgarija se vidno utrjuje, najsi jej dela sitnosti mogočna Rusija. Ta država si prizadeva prav posebno tudi, da bi izpodrinila avstrijski vpliv v Srbiji.

Piše se nam:

Iz Ljubljane. — (Slavnostna akademija naših gg. bogoslovcev). Dne 7. junija ob šestih zvečer se je zbralo v dvorani knezo-škofijskega semenišča mnogo odlične mestne in kmetske dubovščine, poleg tega tudi Alojzniki ter nekateri gojenci „Marijanum“ — a k slavnostni akademiji, katero so priredili vrli naši gg. bogoslovci na kor.st katoliškemu vseučilišču. Najprvo je možki zbor prav izvrstno zapel S. Jenko-vo pesen: „Pobratimija“. Nato je stopil na oder g. Jožef Gruden in govoril proslav. Ko je pozdravil vse pričujoče, prešel je na katoliški shod in katoliško vseučilišče. Omenil je, da bo jako težko pripraviti narode širne Avstrije, različne po svojih jezikih, navadah in napravah do tega, da bi vsi skupno zgradili univerzo (višjo šolo), osnovano po verskih načelih. A, če se obrnemo za pomoč k svetemu Duhu, rekel je, bo nam to lahko, saj je On na binkoštni praznik, zopet spojil vsa ljudstva, ki so začela vsled ošabnega zidanja onega sveto-pisemskega stolpa govoriti različne jezike in se tako ločila. Ko je končal govornik, nastalo je po sobani burno ploskanje v znak, da je dobro izvršil svoj nalog Kot tretja točka je bila opera Donizetti-Umlauf-ova, katero je g. Janez Regen jako dobro na citre igral. Potem je sledil čvetero-spey A. Foersterjev pesni: „Ljubezen domovinska“ (besede zložil g. bogoslovec A. Medved; peli so ga pohvalno. Ko se je nizzol spuščeno zagrnjalo dvignilo, prišel je na oder g. Janez Renier, ki je imel razpravljati o apostolstvu katoliškega vseučilišča. Dejal je, da so naše univerze, katerih podlaga je moderna, izvori slabega duha, vejočega med avstrijskimi omikanci. Iz njih prihajajo na dan ljudje ki se repenčijo proti veri in so sploh odločni nasprotniki katoličanstva. — S solzami v očeh odpravlja dobra mati svojega sina v mestne šole, bojé se, da se

vendar videti tvojo roko v roki družega? Toda ti nisi tega kriva — to kaže tvoje omahovanje — tvoje solzé! Poslednje ti omijejo vse, kar si se prepregšila!“

Ves osupnjen obstoji svatbeni spreved pri tem ogovoru. Kunibert si pogladi z roko čelo ter nadaljuje: „Pridobil sem si odlikovanje cesarjevo in odlično mesto na cesarskem dvoru. Prinesel sem ti s seboj cesarjevo priporočilno pismo — toda vse, vse zastoj! Glej zvesto harfo, ki mi je pridobila tvoje srcé — odslej je ne potrebujem več. Dami ti jo kot svatovsko darilo z željo, da ostaneš srečna in se me spominjaš!“

Po teh urno in močno glasno govorenih besedah, ki so odmevale po grajskem dvorišču, obrne govornik še enkrat svoj koprneč pogled po nevesti, ki ga je z vsemi gosti vred osupneno gledala, popne se umetnik na železno ograjo in v jednom skoku zgine v globočini.

Zbrana družba je pri tem učinku jednoglasno zakričala, toda jeden glas prevpil je vse druge. Ta

bo popačil, in srce jej poka, ko jej on odhaja na univerzo, povprašujoč se: morebiti bo nazaj prišel brez vere; a kadar bode njih katolištvo strogo stalo, ne bo tega. Brez skrbi bo mati gledala, ko jej bo sin odhajal učiti se v dalno mesto.

Kako bode prijetno, ko bo na vseučilišču veda pod okriljem vere, s katero se dá tako lahko in se tudi mora spajati; tedaj bodo z veseljem gledali na našo univerzo nešteti možje, ki so živeli v Avstriji in bili učenjaki — verniki. Tedaj bo imela pri nas sveta vera krepkih branilcev, domovina trdnih opor in cesarstvo zvestih podložnikov. Vse to pričaj, kaka živa potreba je katoliško vseučilišče. Govornik je izvrstno rešil svojo točko.

Šesta točka je bila Fr. Kalbacherjeva idila: „Waldes Echo“, katero sta posebna dobro igrala na citre Janez Regen in Janez Rihtaršič. Presenetil pa je vse g. Francišek Bernik, ki je za njima igral na klavir od A. Foerster-ja umetno uglasbeno narodno pesen: „Po jezeru bliz Triglava“. Ko je skončal, pel se je jako dobro dr. Fr. Witt-ov 135. psalm. Kot deveta in zadnja točka se je predstavljala: „Katoliška univerza“ (živa alegorična podoba) Angelja s križem v roki — predstavljajočega katoliško univerzo — so obdajali zastopniki vseh poučevanih na vseh učiliščih. Med tem se je pela v ozadju od P. H. Sattner-ja uglasbena melodrama: „Pred križem“ (besede zložil g. bogoslovec J. Volé). Oder je bil, dokler se je to godilo, umetno razsvetljen. — Naposled je semeniški vodja prečital čestitke, ki so došle gg. bogoslovcem povodom njihove slavnostne akademije. Gospod knezo-škof pa, ki so bili tudi prisotni, so v prijaznih besedah navduševali gg. semenišnike, naj se pripravljajo na svoj posel s tem, da prvič goje učne tvarine, pa da proučujejo tudi proste véde, posebno modroslovje. Ko so še vsem pričujočim podelili sv. blagoslov, zapustili so ti sobano. Vrli in nádepolni gg. bogoslovci so pokazali, da spajajo koristno s prijetnim po latinskem reku. Bog jih živi in daj, da se kmalo dvigne iz tal katoliško vseučilišče, na korist katerega so priredili slavnostno akademijo.

glas se je izvil iz prsij Elizabetinih, ki pade svojemu ženinu v naročje.

Bila je mrtva.

Vsi blede strahú nesó sedaj nevesto v njeno sobano. Vse poskušnje, da bi jo oživel, ostale so brez vspeha. Presunjeni groze, začno povabljeni gostje še ta večer zapuščati grad. Truplo nesrečnega harfarja so izvlekli iz vodnjaka, kateremu je še visela okolo vratú cesarjeva veržica in med glasnim ihtenjem položé oba ljubljenca na pare.

Po pokopu v grajskej rakvi zapusti Herman iz Mehova svojo grajščino in se nikdar več ne vrne vanjo. Njegov sin pa je v Benetkah na vožnji v gondoli nesrečno utonil.

Obé rodbini, gospoda iz Mehova tako kakor tudi Jurija iz Gradaca, nekdanj na Kranjskej tako mogočni, pa sta kmalo izumrli. Neka pravljica pripoveduje, da se rumenolasi harfar vsako leto o obletnici óne osodepolne noči prikazuje pri vodnjaku na grajskem dvorišču.

Domače vesti.

(Mestne občinske volitve v Novem Mestu) vršile se bodo za tretji razred v sredo 22. t. m. dopoldne od 9—12 ure. — Za drugi razred v četrtek 23. t. m. od 9—11 ure in za prvi razred istega dne od 3—6 ure popoldne.

(Birmovanje) drugo polovico junja in prvo polovico julija bode v Trebanjski, Leskovški, Novo-meški in Semiški dekaniji, in sicer: 17. jun. v Trebnjem; 18. pri sv. Trojici pri Mokronogu; 19. v Leskovcu; 20. v Veliki Dolini, kjer bodo posvetili tudi larno cerkev; 21. dopoldne v Kostanjevici, popoldne v Cerljah pri Krškem; 22. dopoldne pri Sv. Duhu, pop. na Stadencu; 23. dop. na Raki, pop. obiskanje Magdalenišča v Radelci; 24. na Bučki; 25. v Št. Jerneju; 26. dopoldne v Beli cerkvi, pop. v Šempetru pri Novem mestu; 27. v Brusnicah; 29. v Novem mestu; 30. v Šmihelu pri Novem mestu. — Meseca julija in sicer: 1. julija v Stopičah, ter bodo posvetili veliki oltar; 2. dop. v Prečini, pop. v Valtivasi; 3. Podgradom, kjer bodo posvetili tudi cerkev; 4. v Suhorju; 5. na Radovici; 6. v Adlešičih; 7. dop. v Preloki, pop. na Vinici; 8. na Verhu; 9. v Planini; 10. dop. v Ceremošnjah, popoldan v Poljanici; 11. dop. birma v Toplicah potem kan. obiskanje v Gornjih Sušicah, pop. pa v Soteski; 12. v Žužemberku.

(Občnega zbora tukajšnje kmetijske podružnice) dne 1. t. m. vdeležili so se gg.: prošt P. Urh. A. Kastelic, J. Krajec, J. Mehora, dr. J. Marinko, dr. J. Poček, dr. A. Poznik, Fr. Perko, O. Skalé (vsi iz Novega Mesta), Fr. Bojanc, J. Borštnar, J. Franké, J. Košak, J. Majzelj, A. Peterlin, V. Rohrman, J. Škrbnic in J. Zorko (iz okolice), skupaj toraj 18 udov z odborom vred, kar je vsekako nizko število v primeri s številom vseh udov, ki znaša že nad 100. G. predstojnik bil je zadržan po službenih opravilih. Vestno sestavljeno poročilo tajnikovo o odborovem delovanju l. 1891. je bilo pohvalno sprejeto. Blagajnik poročal je na to v podružničnem premoženju, ki znaša brez vštete vrednosti inventara 124 gold. 57 kr. Poleg tega denarnega imetja premore podružnica še 54 gld. 72½ kr. kot prebitek računa za napravo ameriškega vinograda. — V novi odbor so bili izvoljeni gg.: Dolenc, (predstojnikom,) Borštnar, Perko, (blagajnikom), Peterlin in Rohrman, (tajnikom). G. Skale se je odborništvu odpovedal zaradi obilega uradnega posla, kar je zbor z obžalovanjem vzel na znanje. — Za letni občni zbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani stavili so se sledeči predlogi: 1., da se priredi letos na jesen premiranje goveje živine v Novem Mestu. 2., da se za novomeški okraj rabi švicke bike za zboljšanje govede, 3., da se delijo nágrade ubožnim gospodarjem za trebljenje kamenja iz njiv, 4., da se prirejajo konjske dirke v Št.-Jerneji ob delavnikih. Podružnični zbor obravnaval je za tem še zadevo o poskusnem vinogradu za ameriške trte v Vinem Vrhu pri Beli Cerkvi, koje rešitev se je prepustila novemu odboru.

(Toča in hudi nalivi) so obilo škode napravili v Črnomaljskem in Metliškem okraju, v Toplicah in Ljubnem, pa tudi v Krškem okraju. V nekaterih krajih so bili taki nalivi, da je voda celó trte odnesla; toča pa je posebno veliko škode napravila v Črnomaljskem okraju. Poškodovancev se je naš vli državni poslanec g. Pfeifer v državnem zboru z gorkimi besedami spominjal.

(G. Vilj. Pfeifer,) deželni in državni poslanec se je vsled preobilega posla odpovedal županstvu v Krškem, kjer je županoval od leta 1875.

(Izlet „Dolenjskega Sokola“ v Trebnje) vršil se je binkoštno nedeljo popoldne pri ugodnem vremenu. „Sokol“ z godbo na čelu otišiel je iz Novega Mesta ob 1. uri; v Trebnje je došel ob polu 4. uri; pri slavlouku sprejelo in pozdravilo ga je gasilno in bralno društvo ter obilo ljudstva. Gospice metale so med „Sokole“ šopke ter okitile zastavo z lepim šopkom in vencem. Zabava na vrtu g. Rozmana je bila živahna mej petjem, godbo in raznimi navdušenimi govori; na trgu pa je bila telovadba, pri kateri so se „Sokoli“ odlikovali. V Trebnje je došlo ta dan več gospode iz Žužemberka, Mokronoga in trebanjske okolice. Okolu 10. ure zvečer vračal se je „Sokol“ zopet domú ter ga je mej potjo dež nočil.

(Dolenjsko pevsko društvo) priredi v nedeljo dne 26. t. m. pevski večer na vrtu g. V. Tučka in vabi k obilni udeležbi.

(Katoliška družba rokodeljskih pomočnikov) v Novem Mestu je imela 12. junija izlet v Toplice. Ob 10. uri so se vdeležili tamo sv. maše ter poslušali govor g. načelnika potem pa so se pošteno zabavali s petjem in šaljivim prizorom v gostilni vrlega kopeljskega zdravnika g. župana Kulavica, ki jim je izbornu postregel.

(Odbor kmetijske podružnice v Novem Mestu) izposojuje trtne škropilnice in sicer s sledečimi pogoji: 1. za rabo škropilnice za časa letošnjega škropljenja je plačati 3 gld. 2. Škropilnico je nepokvarjeno vrniti. 3. Škropilnico se more tudi dalje izposojevati proti plači 50 kr. za celodnevno porabo.

(Velika povodenj). Dne 8. maja ob 3. uri popoldne se je nad vasjo Orehovec oblak vtrgal. Posestniku Jošefu Sivec je voda odnesla ves gnoj in malo je manjkalo, da mu ni odtrgala tudi svinjaka. Klade, katere bi jih komaj par konj premaknilo, je nosila voda naokrog, da so celo ljudje bili v nevarnosti zgubiti življenje. Ker je povodenj provzročila obilno škodo, pričakujejo posestniki, da jim davčni urad vzame v poštev to nezgodo.

(„Matica Slovenska“) ima 22. junija ob 5. uri popoldne v mestni dvorani v Ljubljani sedem in dvajseti redni veliki zbor. To vrlo društvo deluje jako uspešno za razvoj naše književnosti; zasluži, da se podpira od vseh zavednih Slovencev.

(Kmetijska družba za Kranjsko) je izdala jako obširno poročilo o svojem delovanju v letu 1891. Iz njega je jasno razvideti, koliko nam koristi ta družba, ki pač zasluži, da jo podpira vsak zaveden posestnik. Letnina je 2 gld.

(Nesreča) 11. t. m. je utonil v Sori pri Medvodah g. Adolf Bohinec, uradnik pri finančni prokuraturi, rojen v Mokronogu na Dolenjskem.

(K Mariji pomagaj na Brezje) prišlo je dne 27. maja s posebnim vlakom iz Ljubljane nad 500 romarjev. — Vreme je bilo jako ugodno, slovesnost najlepša, akoravno nova cerkev še ni dodelana. Dne 25. junija t. l. pelje pa posebni vlak po zelo znižani ceni iz spodnjega Štajerskega in Notranjskega na sv. Višarje in k Mariji pomagaj na Brezje. Vsakršna pojasnila o tem izletu in o voznih listkih daje dobrovoljno potovalni odbor v Ljubljani Marijin trg, št. 1., kjer naj tudi svojo pomoč blagovoljno naznanijo, kateri bi radi prodajali listke.

(Za pogorelce v Koncu) je daroval g. dr. M. 1 gold.

(Duhovski poslovnik) se zove delo, katero je jelo dati na svetlo „katoliško tiskarsko društvo“ v Ljubljani. Prvi snopič (112 strani) je ravnokar izšel,

Spisuje delo velečast. gospod Martin Poč, župnik vaški. — Vže prvi snopič nam kaže, da bode delo vsestransko vstrezalo — bolje, kakor katerokoli v tujem jeziku. Zlasti pa nas veseli, ker smo prepričani, da bode ta „poslovnik“ pripomogel mnogo, da jame naša velečast. duhovščina uradovati brez izjeme slovensko, kar se večinoma godi vže sedaj, ko še nismo imeli tako pripravnega pomočka, kakor ga nam podaja knjiga g. Poča. Prav toplo jo priporočamo vsem slovenskim duhovnom. Zvezek stane 60 kr.

Razne vesti.

* (Zvijajača nad zvijačo). V neko večje mesto na Ruskem, katero pa listi ne imenujejo, je prišel bogat trgovec iz Sibirije. Komaj se je nastanil v gostilni, pridejo mu povedat, da ga je prišel obiskat general X., kar se je kmalo tudi res zgodilo. General vstopivši v sobo, pogleda okrog, pa ukaže zapreti vrata, češ, da hoče s kupcem na samem govoriti. Ko se je to zgodilo, reče general: „Dobil sem pismo, v katerem to čitam, da imate s seboj mnogo denarja: ali je to res?“ — „Res je“, odgovori tujec. „V pismu pa stoji dalje, da so ti denarji ponarejeni in da jih nameravate sedaj tukaj raztrositi med ljudi.“ — „To pa ni res“, odvrne kupec. — „Denarja ne mislim tukaj zapravljati in tudi ponarejen ni moj denar, ker sem ga še le ravnokar vzdignil v banki.“ — General pa se še ni dal odpraviti s tem odgovorom marveč reče: „Kar se pisma tiče, je ono res neosnovano, toda moja dolžnost je, vas zapreti. Če pa hočete prostovoljno vložiti sami bankovce v zavitek ter mi obljubite, da ne boste ušli iz mesta lahko ostanete tudi tukaj, dokler oblastnija bankovca ne pregleda.“ Hočeš, nočeš, trgovec vloži denarje v zavitek in general jih vzame s seboj. Čez malo časa pride k trgovcu nek prijatelj, kateremu ta nemudoma pové, kaj se je zgodilo. Prijatelj ga vpraša po zapisniku, brez katerega general ni mogel in smel vzeti denarja. Kupec reče, da nima nobenega. „Nu, pojdi takoj k generalu“, svetuje prijatelj, „in tirjaj zapisnik“. Čez par minut otideta oba k generalu X. Ta ju prijazno sprejme, ter vpraša česa želita. Kupec ga prosi za zapisnik od sprejetega denarja. General se močno začudi tej želji, ki je bila še bolj čudna, ko mu kupec zatrjuje, da mu je pred pol ure izročil v zavitku nad 100.000 rubljev. Ko mu kupec vse pove, ukaže general zapreči in vsi se odpeljejo v gostilnico. „Ali sem bil tukaj pred eno uro?“ vpraša gostilničarja. „Da, bili ste, gospod!“ odvrne poslednji. „Nu, kam sem odšel potem?“ Gostilničar imenuje ulico. Na tej ulici vpraša general policaja: „Ali sem šel tukaj mimo pred eno uro?“ — „Da šli ste, gospod“. „Kam sem odšel?“ — „Šli ste tja in tja.“ Tako so povpraševali, dokler ni zmanjkalo sledi za generalom. Tu je stala borna kočja v katero stopijo sedaj in najdejo mladega človeka, ki si je trgal ponarejene brke z obraza. Poleg njega je ležal generalski plašč in takoj so vsi razumeli to zagonetko. Zločinec in novci so se srečno našli.

Grozna nesreča v rudniku.

V bližini mesta Příbrama na Českem nahaja se bogat rudnik za srebro, v katerem že od 14. stoletja, torej že nad 400 let kopljejo rudo. V rudniku so trije obširnejši rovi, namreč Marijin, Franc-Jozefov in Adalbertov rov, ki pa so v zvezi med seboj. V tem rudniku je okolo 5000 delavcev nakopalo vsako leto okolo

30.000 kilogr. rade. V tem velikanskem rudniku se je vnel dné 1. t. m. požar, ki je poleg grozne škode pripravil nad 300 ljudi ob življenje, med temi pet sinčateljev rudniške akademije v Pjibramu. Kako je nastal požar, še ni dognano. Nekateri govoré, da se je vnel petrolej, s katerim so delavci svetili, drugi pa, da ga je podtaknila zlobna roka. Le toliko je gotovo da po nastalem požaru je le malo delavcev si moglo rešiti življenje; da je zgubilo življenje še mnogo onih ki so nameravali rešiti nesrečneže. Ker so bili st. rovi in druge gorljive stvari napiti vlage, ni gorelo z močnim plamenom, pač pa je bilo kmalu v vsem rudniku polno dima in pogubnih soparov, od katerih so se nesrečni delavci deloma hipoma, deloma po dolgih mukah zadušili. Jednega delavca so našli mrtvega s pipo v ustih, družega z gorečo svetilnico poleg njega, zopet tretjega, paznika z zapisnikom in svinčnikom v roki ker je videl gotovo smrt je pisal oporoko; drugi so bili zopet grozno razmesarjeni, iz česar se dá sklepati, da so tavalj v nezavesti okrog, pa zgrešili pot ter našli na nevarna mesta, kjer so se pobili. Rudnik je nad 1200 metrov globek in dva rova so morali že od davna s strojem ali masino preskrbovati s svinčnim zrakom.

Grozen prizor, da tamo še ne pomnijo tacega, je bil videti pri pogrebu onih nesrečnežev, katerih trupla je bilo doslej moč dobiti iz rudnika. Za nje ni bilo več prostora v mrtvašnici, pa so jih razložili prosto po pokopališču, pripeljali celi kup mrtvaških trug, ter začeli polagati mrličé vá-nje, Okrog njih pa se je gnetlo na stotine sorodnikov ranjcih, žensk in otrok, ki so grozno jokaje hodili od mrliča do mrliča ter iskali tam svojih izgubljenih. Najbolj pretresljivo pa je bilo videti, kako so devali v truge telesne ostanke mrličev, ki so se pri padcu razleteli tako rekoč na kosce. Zbrali so ude, katere so menili, da spadajo skupaj ter vložili jih v trugo, brez ozira na to, čegavi so. Od vseh strani so jeli dohajati bogati darovi za pogrebne stroške. Pogreba se je vdeležil deželni namestnik grof Thun in minister za poljedelstvo, grof Falkenhayn. Šla sta za krsto, v kateri so nesli delavca Pešeka, ki je sam prišel ob življenje, ko je prihitel na pomoč nesrečnim tovarišem. Minister je naročil, da se rodbinam ponesrečenim izplača za štiri tedne naprej njihova tedenska plača; vdove bodo dobivale po 8 gld. otroci pa po 4 gld. na mesec iz bratovske skladnice. Presvitli cesar s cesarico so podarili 10.000 gold., dunajsko mestno starašinstvo je sklenilo v seji dné 4. t. m. darovati 5000 gld. vdovam in sirotam ponesrečencev, da vsaj nekoliko obriše solzé, ki tam v potokih deró iz oči. Tudi od drugod dohajajo in bodo brez dvoma še prihajali bogati darovi za zapuščene vdove in sirote. Bog obudi veliko usmiljenih src, odpri mnogo premožnih rok, da se vsaj deloma zacelijo pekoče rane, katere je napravil ta nesrečni dan.

Škoda, da nam prostor ne dopušča o tej reči sporočati še zanimivih podrobnosti, omenimo le še, da je bilo v jami, ko se je zgodila nesreča 807 delavcev; od teh se jih je rešilo ob pravem času 475, pogreša se jih pa 332. Do 7. t. m. so jih potegnili iz jame 314. Zapustili so nesrečni rudokopi 292 vdov in 692 sirot, ki nimajo še 14 let.

Odgovor na poslano gospoda A. pl. L. v Novem Mestu v zadnji številki „Dol. Novic“.

Že naprej spoznati, ali bode peronospora nastala in ali bode toraj treba trte škropiti ali ne, ni mogoče,

ker nimamo nikakih zanesljivih znamenj za to. Nekateri hočejo reči, da se peronospora veliko prej na grozdiči sv. Ivana, (Ribisel, ribes rubrum) pozna kakor pa na trti, in da se torej po grozdiči sv. Ivana lahko sodi, bode li peronospora tudi na trti nastala ali ne. Podpisani o tem nima skušnje. Še najbolje je pač časnike brati ter paziti, ali poročajo iz južnejših krajev — da se nastavlja peronospora ali ne. V južnih krajih prikaže se namreč prej kakor v severu, in kakor hitro tam nastane, sklepati se sme, da bode skorej gotovo tudi pri nas. Pa tudi to ni zmerom zanesljivo, kajti pripetilo se je že, da na primer v Vipavi (1877. leta) peronospora niso imeli, na Dolenjskem pa. Vlansko leto ni bilo še celo v Grčevskih vinogradih peronospora, povsodi drugod je pa bila. Torej nič gotovega gospod A. pl. L. Vam ne vem povedati na stavljeno uprašanje, pa tudi kdo drugi Vam ne bode boljšega odgovora vedel.

R. Dolénc.

Javna zahvala.

Gospod Otmar Skalé, c. kr. okrajni zdravnik za živino v Novem Mestu, bil je skozi tri leta tajnik podružnice kmetijske Novomeškega okraja. Ves ta čas opravljal je ta posel res jako marljivo, da požrtvovalno. Za to izrečena naj mu bode po njegovem odstopu najtoplejša zahvala v imenu cele podružnice.

(146)

R. Dolénc,

bivši predstojnik kmet. podružnice Novomeške.

Tečaj

za cepljenje ameriških trt na Grmu

se bode pričel 21. t. m. ob osmi uri zjutraj in končal 23. t. m. popoldné. Vsi tisti, katerim je dovoljena denarna podpora, da se udeležé, biti morajo 21. zjutraj ob pol osmi uri že v deželni kmetijski šoli na Grmu. Za stanovanja je skrbjeno pri sledečih gostilnicah v bližnji Kandiji: Pri Štemburju, Lipi in pri Dolencju. Zeleno požlahtnovele se bodo trte dné 22. in 23. dopoldan in popoldan. Vsi tisti, katerim je denarna podpora dovoljena, prinesiti morajo sprejemne dekrete seboj. — Prečastita duhovščina naprošena je najuljudneje, da blagovoli to objavo (v cerkvah) ljudstvu naznaniti.

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedeljske šole na Grmu pri Novem Mestu,

dné 15. junija 1892.

[145]

V najem se da hiša.

Od 15. t. m. se dá v najem v Boštanju pri farni cerkvi blizo kolodvora poleg Save, hiša, pripravna za gostilno, s štirimi sobami, dvema kuhinjama, kletjo, velikim vrtom, z gospodarskim poslopjem in po želji tudi zemljišče. — Oddá se tudi za poletno stanovišče. Pogoji se zvedo pod N. W. poste restante Radna.

Proda se lepo posestvo,

radi starosti in bolehnosti lastnice, obstoječe iz: hiše na dva konca z lepim stanovanjem, 15 oralov gojzda, jeden oral vinograda, živinskega hleva za 10 glav goveje živine tik hiše, 5 svinjskih hlevov, kozolca s 16. štanti, voda je doma na vrtu. — Za ceno se izvé pri lastnici Urši Muhič na Orkļevcu, št. 1 pošta Mirna Peč.

Lotarijske srečke.

Tret	28. maja	68	56	64	12	82
Gradec	4. junija	48	68	52	43	12
Tret	11. „	69	60	47	39	13

Zahvala.

Dolžnost nas veže, da se tem potom zahvalimo o priliki našega izleta v prijazni Trebenj, za lepi sprejem slavnemu gasilnemu in bralnemu društvu trebanjskemu, gospicam za darovane šopke in venec, prebivalstvu trebanjskemu za izkazane simpatije, gospodi iz Žužemberka in Mokronoga za obilo udeležbo in nadalje vsem, kateri so pripomogli za nekaljeno zabavo in prijeten dan. Vsem kličemo: „Na zdravje!“

Novo Mestò 10. junija 1892.

Odbor „Dolenjskega Sokola“.

Pri izletu „Sokola“ v Trebnje zamenjali ste se vrhni suknji (Überzieher), kedor gospodov ne bi imel prave suknje, blagovoli naj se obrni na tajnika „Sokola“ F. Sakser-ja v Novem Mestu.

80 veder dobrega belega vina iz Tolstega vrha in 15 veder črnine od leta 1891., 250 mernikov lepe debelače činkvantine je na prodaj. Več pové lastnica pl. Fichtenau v Novem Mestu. (142-1)

Št. 363.

Razglas.

137-1

Prva dolnjska posojilnica, registrirana zadruga z neomejenim poroštvom v Metliki, daje v splošno znanje, da se bodejo od 1. julija 1892 naprej vse hranilne vloge, katere so dosedaj vložene in katere bojo vložene, po 4 1/2% obrestovale.

Metlika, dné 22. maja 1892.

Za ravnateljstvo:
Salkoker.

Kot primerna birmanska darila

riporočam slavnemu občinstvu svojo zalogo

srebrnine in zlatnine,

tero prodajam po jako nizki ceni.

[140]

Gustav Forgács.

V vojvoda Auerspergovih gozdih v Posterici (Steinwand) pri Toplicah, prodajajo se drva siksometer po 1 gld. 50 kr. celi navadni meter po 25 kr. proti gotovi plači. — Več se poizvé pri vojvr logarju v Posterici (Steinwand) po . . . plice. (158-1)

Pri (143-4)

Adolf Gustin-u,

prodajalnica železa in špecerijskega blaga v Novem Mestu,

je naprodaj umetno vilito broncirano razpelo (Kristus) 220 cm telesne velikosti, za mirodvore krasén kinč, po prav ugodni ceni.

Po prav nizki ceni so tudi: kovane šine, najboljše drugo železo, kakor tudi fino jeklo, liti kotli, vratca za peči, lepo pozlačena razpela (nagrobne spominke). Ključavnice različne vrste, kovanje za okna in šaluzije kakor sploh vse potrebno železje, znano dobre kóse jedna vrsta celó po 30 kr. komad. Tudi oljnate barve, firniž in lak in pa vedno sveže fino špecerijsko blago najboljše vrste.

V najem se dá

hiša s hlevom, vrtom in nekoliko zemljiščem poleg Grma na glavni cesti. — Naprodaj je tukaj tudi 900 mernikov koruze in 40 mernikov fižola. Več se izvé pri gospodu

Rudolfu Smola,

(141-1)

veleposestnik na Grabnu pri Novem Mestu.

Razglas!

Posojilnica v Črnomlji, registrirana zadruga z neomejeno zavezo, dajala bode vlagateljem hranilnih vlog od 1. julija 1892 naprej le 4 1/2% obresti.

[134-2]

Ravnateljstvo.

Kovač,

tako sposoben, da lahko samostojno kovaški obrt opravlja in v tem podučuje, sprejme se takoj proti prav ugodnimi pogoji. On lahko prevzame kovačnico v najem ali pa, da stopi proti plači v službo. Ta kovačnica je v sredi yasi na Božakovem blizo Metlike, ker je dosti različnega opravila in dobrega zaslužka; tudi stanovanje je poleg. Vse drugo poizve se pri lastniku

Martin Vukšinič-u,

(129-2)

posestniku na Božakovem h. št. 5.

Mizarski pomočnik

se takoj sprejme proti vgodni plači. — Več se izvé pri

Alojziju Kobe,

[139]

mizarski mojster v Metliki, Belokranjsko.

Vse vrste surovega vilitega železja in kovin za stavbe in mašine, kakor tudi vsa dela, zadevajoča mašinstvo, ponuja (81-4)

G. Tönnies-ova

fabrika za mašino in livarna železa v Ljubljani.

Pri generalnem zastopu

„banke Slavije“

[181-2]

v Ljubljani

dobi službo

troje inteligentnih mož

ki bi imeli zmožnost za notranje in unanje službovanje.

Nove dobre orglje

(180-2)

(14 spremenov)

se takoj po nizki ceni prodajo v Gaberji hiš. št. 87. Več o tem pové iz prijaznosti gosp. Valentin Bergant, župnik v Brusnicah pri Novem Mestu. Kranjsko.

Takoj se prodaja iz proste roke

hiša s štirimi sobami, živinskim in svinjskim hlevom, dvema kletmi kozolcem, njivo in vinogradom. Hiša je tik velike ceste, kjer je sedaj prodajalnica z usnjem. Pripravna je za vsako obrt ali prodajalnico. Cena se izvé pri lastnici Mariji Pirman v Št. Jerneji h. št. zraven Jožefa Zagorca. [185-2]

Na prodaj!

Domačija s krčmo v Zalogu tik prihodnje železnične proge je takoj na prodaj proti ugodnimi pogoji. Več se izvé pri lastniku

Franc Kovač,

(125-3)

v Novem Mestu števil. 241.

Lepo posestvo naprodaj.

V Gorenji Vasi pri Ribnici je naprodaj iz proste roke lepo posestvo obstoječe: iz hiše z dvema pritličnima in tremi sobami v podstrešji, s kašto, kuhinjo, dvema kleti, skednjem, živinskim hlevom in poleg tega svinjak, lopa za drva, na vrtu je vodnjak s cementom zidan. V tej hiši je prodajalnica z špecerijskim blagom ter se prodaja tudi vsa prodajalnična oprava. Pohištvo je obokano, zelo pripravno za prodajalnico ali krčmo, posebno sedaj, ó zidani dolenske železnice, ker je proga za streljaj daleč trasirana. Pri hiši je lep vrt in del gojzda. Več še pové lastnik

Anton Perušek,

(104-4)

posestnik in trgovec v Gorenji Vasi pri Ribnici.

ALOJZIJ RAJEC.

urar v Novem Mestu na velikem trgu

priporoča sl. občinstvu ter posebno preč. duhovščini svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur, verižic in drugih v to stroko spadajočih stvari. Popravila se izvršujejo vestno, natančno, točno in po prav nizki ceni ter z jamstvom.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

Darila za birmo!

Jako po nizki ceni!

Naprodaj je nov mlin, (46-8)

s tremi tečaji, prav dobro narejen, voda visoka ter jo je zmirom dosti, v dobrem kraju eno uro od železnice, pri cesti in je v obližji tudi premogokop. Pri njemu so tudi njive in travniki. Plačati je jeden del takoj, ostalo pa se lahko plačuje v letnih obrokih. Več se izvé pri Janezu Lenardu, v Rajhenburgu, Štajersko.

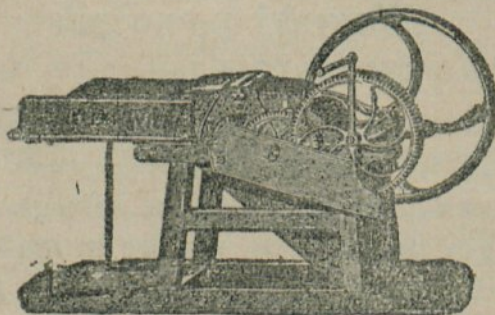
Mlin na prodaj.

V Zaverstniku pri Litiji se prodaja iz proste roke mlin s tremi kamni in stopami, v dobrem stanu. Lega je lepa tik okrajne ceste. Natančneje pové iz prijaznosti

Ivan Wakonigg,

(122-3)

trgovec v Šmartnem pri Litiji.

Vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo

mlatilnice, čistilnice za žito, trijerje, slamoreznice, mline za sadje, stiskalnice za sadje, vino in grozdje,

kakor tudi vse druge stroje in priprave

za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo itd.

priporoča v najnovejši in najboljši obliki, po ceni:

IG. HELLER, DUNAJ,²/₂ PRATERSTRASSE 78.

Ilustrovani zapisniki in pohvalna pisma v slovenskem, hrvaškem, nemškem in laškem jeziku po zahtevanju brezplačno in franko. — Čas za poskušnje — garancija, ugodni pogoji. Zopet znižane cene. (94-5)